

'Bekijk Spijt! met de hele klas'

OPINIE
PESTEN

De film *Spijt!* is verplicht kijkvoer voor iedere leraar, vindt René Veenstra, hoogleraar sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. *Spijt!* gaat over Jochem, die elke dag opnieuw het doelwit is van pestkoppen in zijn klas. 'De film geeft een realistisch beeld van het groepsproces bij pesten en kan uitstekend worden gebruikt als lesmateriaal in de klas', stelt Veenstra

De film *Spijt!*, maar ook het gelijknamige boek van Carry Slee, is zo opgezet dat de centrale boodschap al snel duidelijk wordt. Veenstra: "De oplossing voor het pesten moet vanuit de groep komen. Want hoewel we niet allemaal verantwoordelijk zijn voor het feit dat er wordt gepest, zijn we er wel allemaal verantwoordelijk voor dat het stopt. Het is een boodschap die past bij het anti-pestprogramma dat ik zelf leid: KiVa."

"De boodschap zit ook nadrukkelijk in de film", zegt Veenstra. "Je ziet het pesten uit de hand lopen. Het gaat zelfs zover dat de gepeste Jochem zelfmoord pleegt. Het is dan volkomen duidelijk dat andere leerlingen als groep gefaald hebben", zegt Veenstra. "Allemaal zagen ze dat Sanne en haar twee kompanen dingen deden die niet oké waren. Toch moedigden ze aan, lachten mee of keken ze de andere kant op. Meestal had niemand het lef om er tegen op te treden. Iets waar ze achteraf allemaal spijt van hebben. En dat is precies wat die film interessant maakt", aldus Veenstra. "Zeker om hem te bekijken met de hele klas."

Het klassikaal bekijken van *Spijt!* biedt volop gespreksstof. Veenstra: "In de bioscoop merkte ik dat jongeren na afloop meteen over de film gingen praten. In eerste instantie over dat de film zo zielig was, maar vervolgens ging het gesprek over hun eigen klas. Ze legden direct de koppeling met de situatie op hun school." Zo biedt de film een perfecte aanleiding om het onderwerp in

▲ ***Spijt!* gaat over de dramatische gevolgen van pesten.**

de klas te behandelen.

"Een belangrijke doelstelling van het anti-pestprogramma KiVa is het realiseren van een cultuurverandering op de betreffende school. Leraren moeten weten hoe ze pestgedrag kunnen herkennen en hoe ze dat vervolgens kunnen aanpakken. In de film worden veel signalen door hen niet opgemerkt. Ook omdat pestgedrag doorgaans niet plaatsvindt onder de ogen van de leraar. Daarbij blijkt uit onderzoek dat sommige leraren – bewust of onbewust – meedoen, net zoals de leraar in *Spijt!*, die niet in de gaten heeft dat zijn 'grapjes' beslist niet als zodanig overkomen."

Het is belangrijk om signalen van pestgedrag vroegtijdig te herkennen, stelt Veenstra. "Jochem wordt aan het begin van de film als het laatste gekozen bij gym. Dat is meteen al een signaal dat hij buiten de groep ligt. Die manier van kiezen is hopelijk verleden tijd, maar er zijn in de dagelijkse praktijk genoeg andere momenten waarop je kunt zien dat sommige kinderen geen aansluiting hebben: bij het plaatsnemen in de klas, tijdens pauzes of bij het vormen van groepjes bij een opdracht. Dat zijn heel belangrijke signalen. En vergeet de signalen van ouders niet. Als zij aangeven dat hun kind geen zin heeft om

naar school te gaan of dat hun kind zich niet fijn voelt in de groep, dan is dat een belangrijke reden om die leerling extra in de gaten te houden."

Ook bij de leerlingen moet een cultuurverandering plaats vinden, zegt Veenstra. "De norm in de groep moet omgedraaid worden. Leerlingen moeten voor elkaar op komen, in plaats van op elkaar afgeven. Met KiVa proberen we die omslag te maken door de leraar tien lessen te laten geven over respect, groepsgegedrag en communiceren, maar ook over pesten en wat je daartegen kunt doen. Die lessen zijn ook bedoeld om elkaar binnen de groep beter te leren kennen."

"Als de klasgenoten in de film elkaar beter hadden gekend, had het einde niet zo dramatisch hoeven te zijn", meent Veenstra. "De hoofdpersoon uit *Spijt!* is eigenlijk een hartstikke leuk kind om mee om te gaan. Dat geldt voor heel veel kinderen die gepest worden. Juist daarom kun je die kinderen al enorm helpen door als leraar te weten hoe de groepsprocessen in jouw klas verlopen."

René Veenstra (1969, Groningen) is hoogleraar sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was voorzitter van de commissie die onderzoek deed naar de zelfmoord van Fleur Bloemen.

”
Oplossing
voor
pesten
moet uit
de groep
komen